

MINERVA

Diară literar, beletristic și de distracțiune.

Apare în 1 (13) și 15 (27)
a fie-cărei luni.

Proprietar, editor și redactor responsabil :
George Curteană.

Prețul: pe an 4 fl., pe 1/2 an 2 fl., pe 1/4 1 fl.
Pentru România și străinătate: Pe an 10 fr.
Prețul e a se solvi înainte.

GEORGE POPŪ,

LOCOTENENTE PRIMARIU LA REGIMENTULŪ 50 de LINIĂ, MARELE DUCE de BADEN.

Schită biografică de Nistor Șimon.

(Urmare).

II.

Scumpulă me!

Pentru-că ești foarte ocupat, nu voit a-ți înșir multe, numai a-ți ură din inimă succesul strălucit la toate întreprinderile tale, la cari vești atâtea sudori crunte. Tu te lupți și alergi singur fără secundanți, dar tocmai pentru acesta îți va fi meritul și onoarea mai mare — de răsplătă tacu, că acesta la noi e cam nimica — odată ori-cum vei triumfă, că ai fost *unicul*, care cu atâta resemnățiune și delăturarea tuturor intereselor personale, ai avut curagiul a ne storce nesce dreptari așa sante, fără cari esistența atătoru suflete e periclitată. Veni-va și timpul, de vom cunose mai bine bărbații devotați într'atata binelui comun și atunci se-mi fiă și mie permis a merge înainte în o mână cu o flamură în alta cu torța. Eu știu prea bine, că tu ai momente amare și aere, dar nu desperă, nu obosi, că te vom mări și pomeni în vecii vecilor. Dela Năsud e greu a merge la Viena, fiindu însă odată acolo *nu te dă dusu*, năcăjesc-e-i, frēcă-i, că la urmă îți vor dă doră de nevoia la ce nu au voiă. Comisiunea pentru „Amicul scolei“ o anulez; eram *resolută a prenumera acestă foidă pentru toate comunele Someșului, făcui mai întâiu întrebare la Rodna și Năsud, că care are și care nu? mi se răspunde, că toate au, dar m'am îndoit a crede.* De aceea scris la redactor, carele tocmai astăzi imi răspunde în Nr. 10, că e adevăr, ce foarte m'am bucurat. La Veneția n'am fost, fiindcă Tomuța s'a transferat la Depot Division în Klagenfurt. Aflându despre acesta i-am ținut drumul ca lotri, l'am făcut să descălece la mine, apoi s'era am adunat pre toți apostolii mei și i-am făcut o orațiune curată românească, la care după datină n'au lipsit nici țigani. Foarte bine ne-am petrecut și ne-am întreat și

povestit de câte toate. După 36 ore ne lăsă și se duse. Te salută ferbinte. De-am mai avé câțiva ca el, ar fi foarte bine. Răspunsul meu *primu* la epistola ta din Viena, adresat la Năsud per Alba-Iulia, îl trimise Axente Severu prin unu amic la tine în Viena, când imi vei scrie, se-mi scrii primitulu-ai? E vorba acolo de nesce *gulere verđi* — se nu uit! Porcius imi scris în 9/2, că pleci cătră casă. Nu mai sciam dară că mai ambli închinându-te pe la cei fiindori afurisiți. Aci de vr'o 4 zile nu încap pe stradă de ostiri. Din nopte în nopte totu vin și se duc. Te înfioră (?) unde vești tunuri scilinde, cară pentru răniți, spitale de câmp, apotece etc. și noi ne vom mișcă câtă de curând, nu se sei unde, încotro, pôte la Vicenza. Despre acesta păstrează *secretu*, că noue ni e impusă *tăcere aspră*, cu toate că omenii au ochi și vedu toate, dar ce se faci așa e legea și sistema înțeleptă de a face toate *secretele în publicu*. Ne vom apuca iară de capu, însă care vom fi mai tari vom vedé cum am mai vedut.

Eu trebuie să dicu cu Rajacic, că numai atata se mă țină ceriul, *până voi vedé iubitu mei consăngent în drepturile cari li se cuvint*; apoi vie glonțele ca plôia și mă culce, că moru liniscit.

De adresat când imi vei scrie, adresază Udine, că și de ne ducem, regimentul se va află ori unde. Stringându-te la peptu-mi remănu alu teu sinceru amic și frate

George.

28/3 61 n.

Salutare și închinăciuni în toate părți.

III.

Iubite și multă dorite frăgiore.

Mar întâiu se-ți mulțamescu ferbinte pentru ultima multă prețuită-ți epistolă din 30/9. Că n'am răspuns

pe acésta la Viena, cugetă că mă vei escusa, considerându, că mi-ai spusă, că pleci, dar nu scii anume când? Într'acea vedă că tu ai fostă nevoită a-ți mai face cода colacă ore-câtă timpă pintre nemți și abia ai ajunsă la Năsăudă odată cu „Simedru“*)

Îți mulțămescă apoi încă odată cu inimă frățescă pentru tôte câte ai esoperat și-ți gratuleză în fine la fericita reîntorcere în patriă.

Tu bravule ai asodată ună ană întregă, iar acum poți fi măreț, că osteneleloră tale celoră neobosite a urmată ună succesă strălucită. Ți-a făcută Năsăudenii o primire modestă. Asta am acceptat-o dela ei. Noi însă judecându dreptă importanța celoră storse de fine, recunoscemă, că astfel de lupte merită altă răsplată.

De ne va ajută ceriulă, ne vomă și împlini aceea ce o ținemă de o datoriă sacră, adevă a te eternisă și a te relăsă și în ochii posterioriloră, ca să vedă și ei, cui au de a mulțumi temelă fericirei acelu districtă.

Ești la fața locului, scumpulă meu, și sum convinsă, că la cele, ce mai suntă de aplanată, ești celă dintăiu. Mai lucrăză ca până acum, căci atâtea binefaceri câtă de târziu totă voră află drépta răsplată.

Mă vei obligă foarte multă de-mi vei continuă relațiunea despre decurgerea trebiloră cum a-ți eșită în capătă cu Heydte etc.

Și despre celelalte afaceri ale districtului mie foarte sete a auđi ceva detăiată, că nime nu mi-a scrisă de pe acelo ceva lămurită. Diarele încă nu repörtă nemieă alta din acelu unghiu decâtă protesulă contra triumviratului din Clușiu.

Bravo! una și bună. Spune D-îni și fratelui Mărcușiu, că deși nu-lă cunoscă, dară foarte îi estimeză condeinlă, că mi le-a înșirată și colorată tôte din inimă. Nu ve temeți de cele ce ăică Clușienii în Gazeta 90 de „soldatésă“ și „comanda milităresă“ căci a vorbi cu astfel de nerușinați în altă tonă ar fi chiar inđesertă.

Năsăudenii se sciu purtă cu modestiă și bună-cuviință unde să cade, dară la obrasuri așa gróse e greu a află termini destulă de gróși.

Fratele Alduleanu se apără în 92, însă nu respinge nimic. Purtarea lui din trecută a fostă în adevără esemplară, dară pentru aceea, crimele de acum nu i-se potă ertă. Cei 2 trântori au fostă pururea porci de căne. Mă miră, că încă nu i-au scosă scosă cu petri din Clușiu. Dar cu badea Vasiliu nu credă să o ducă multă, păcată că acesta n'a ajunsă la politică, că dela presidiulă juridică n'are atăta inriurintă în cele mai de căpeteniă ale nóstre. Erna

*) Simedru = serbătórea s. Dumitru.

póte va trece așa sub spuză, dară cu crepatulă mugurului mă temă, că totă ne vomă apucă de capă. Sum curiosă.

Scirea din Concordia 37 despre Ilust. nostă căpitană cum a isvorită? Ar fi o perdere mare de s'ar duce. Mi-a venită la mână ună apăsă a sigilului districtului. Oh! ce ideă nimerită. Când vedăi vulturulă în vârfulă Heniului cu crucea în ciocă imi crescă inima de ună cotă. Lupóia cu gemenii lângă ea e ună ce de totă potrivită. Cum stă causa Neposeniloră? *Am strânsă și eu cu greu o sutișoră și totă acceptă programa.*

Ce face Leonă Pavelia acasă? Îlă vedă de câteva ori prin Amiculă Scólei și eu sciam, că mai are a fi vre-o doi ani în Sibiiu. Ași dori, ca într'ună districtă așa curată să fiă și direcțiunea scóleloră în mână române. N'ați proiectată ceva? Ție și-ar stă bine în frunte. De nu ve-ți face nemica, apoi cugetă să alungă pe Tomi la tómnă viitóre în pensiune, ca să pótă spori și acolo cu creeriă lui cei ageri, cu esperiința sa cea multă, că némțului i-a folosită destulă. Fratele Tomuța te salută mulțumindu-ți pentru cele eluptate. Elă ăice, că adevérindu-se nobilitatea nóstă totă mai chiar ar fi bine să ni-o însușimă.

„Dies könnten wir durch die Distrikts-Congregation thun, indem sie uns eine Erklärung in optima forma ausstellen musste, dass wir dort geboren und Edelleute sind. Was glaubst du? glaube nicht, dass ich auf dieses „de“ eitel wäre — nein — darüber bin ich längst hinaus, aber wir leben in der Welt, und in vieler Beziehung wird es gut sein, ihr zu zeigen, dass wir eben keine Heloten sind“.

Acestea suntă cuvintele lui. *Iartă-lă, că odată în fugă mare s'a scăpată a-mi scrie șvăbesce. Eu însă pentru acésta totă l'am înfruntată, căci boemii nică când nu-și scriu unulă altuia romănesce.*

Spune-mi acuma ce ăici și tu despre acésta ideă? Este speranță de a o realiză cândva? Că de n'ar folosi, încă n'ar strică nică când.

Că ai smulsă pre vărulă Ioachimă din Pesta și l-ai trasă cu tine ai făcută foarte bine. Astădată e presentă lui mai necesară acasă, decâtă ori unde airea. Salută-lă. Spune-i să-mi scrie și să ajute cu tôte câte póte pe vărulă Michăilă.

Mă încumetă a alătură 2 revașuri. Rogu-te predă unulă fratelui Antonă, iară pe celalaltă dóră vei află îndată ocașiune sigură a-lă trimite la Leșiu, că e și grabnică și

Îmi vei face ună serviciu prea plăcută, dacă vei binevoi a spune din parte-mi închinăciuni și salutări Rev. Domnă Vicariu, cuserului Lazară, fraților Petri și Cosma, bravului Grindiană decumva mai e pe acolo, se înțelege că și la dómnele și tótă casa acestora.

Dacă ai ocaziune a veni în atingere cu Ilustrulă Domnă Căpitană te rogă a-i arăta profunda-mi stimă și reverință și că mi-ar păre foarte rău de ne-ar părăsi.

Ală tău sinceră și preobligatū amicū *George*.

Capitala Friaului în ajunulă crăciunului nemțescū 1861.

P. S. Ași avé foarte multe a-ți înșiră din câte mi s'au datū de capū pentru românismulă meu. Le-am învinsū tôte eroicesce și mă dore inima numai pentru aceea, că tôte intrigile asupra-mi, ca cele ce le scit vinū dela r *Idem*.

(Va urmă).

Laurulă.

(Poesiă în prosă).

În Italia, țera fericirei, unde aerulă e mai înbalsamată, codri mai recoritōri, florile mai mirositōre, luna mai pală, riurile mai cristaline, ceriulă mai azuriu — patria legendarilorū eroi și a zeitățilorū mistice — cresce o flōre: *flōrea de laurū*.

*

În timpulă glorielorū antice și a virtuței bărbătesci stau doi gladiatorī față 'n față. Cu mușchi încordați, brațe vênjōse, pumni contrași și priviri fulminatōre. Sē începe lupta. Corpurile sē îndōie, muschii sē încordă din ce în ce, brațele sē oțelescū . . . sē departă . . . sē apropiă iarăși, în fine unulă cade lovitū de pumnulă celuiilaltū, și învingetōriulă primesce dreptū rēsplată: *o cunună de laurū*.

*

Roma sērbéză. Micū și mare, plebeu și patriciu, sclavū și libertinū, tribunū și senatorū, ostașū și sacerdotē, sēracū și avutū arată unū chipū sērbătorescū. Porți triumfale, carete emulatōre, jocuri olimpice, columnē înfrumsētate spunū, că ducele bravū, eroulă giganticū, divulă Augustū adī o sē primescă: *o cunună de laurū*.

*

Bētrānii academicianī își adunați. Tribuna învilită cu vëlū purpuriu. De pre fața mai veselă ca ca de altă dată a bētrānilorū învetați sē reoglundeză ceva mai sērbătorescū, ceva mai sublimū.

Peședintele își ocupă loculă. Sē face linisce. Apoi sună de 3 ori. Sē deschide ședința.

Unū tinērū palidū, cu ochi plini de suferințe pērū blondū, frunte adumbrită, față pală, modestū pășesce spre tribună, iar bētrānulă preside aședă pre capulă sēu vrednicū: *o cunună de laurū*.

*

Eroulă învingetōrū, ducele bravū, poetulă genialū și ori-ce vîrtute primesce de rēsplată: *o cunună de laurū*.

Unū *trandafirū* însē din pērulă tău bălaiu, o *privire dulce* din ochi tēi senini mai multū imi este mie decātu ori-ce: *cunună de laurū*.

Ioanū Dolianū.

Arestanta.

Nărătiunea unei supraveghiătōre de carcerū de **K. T. K.**

Traducere de **TRAIANŪ DEACŪ**.

(Urmare și fine.)

III.

După unū tēmpū ôrecare au fostū insinuate nōue arestante. Între ele era și o cunoscută a mea. O fetiță tēnēră, carea ajunsē în carcerū chiar când am fostū denumită aici de supraveghiătōre. Plinindu-și tēmpulă fū liberată; pentru o nōuă nelegiuire însē iarăși deveni locuitōrea institutului corecțională.

Ei! ei! dar ce e cauza de te revēdū aici Hill — o întrebai.

— Nu mă mai numi Hill cocōnă, când am fostū liberată de aici m-am luatū numele de Sara Allen și astū nume nu-lă voiū mai părăsi

— E bine Allen! nu mă frământū cu aceea, — dar cum de ai ajunsū de nou aici? o întrebai de nou.

— E prea lungū până îți înșirū tôte — disē zimbindū — mă mirū însē cocōnă, cum Dta ești totū aici, de atunci te credeam căsătorită de două ori, urînduți-se cu viēța de vēduvă. Am aușitū, că ești fidanțată.

O am certatū aspru pentru confidența-i neertată. Sosirea friseresei ne curmă conversarea.

Sara Allen nu mințise. Eram fidanțată de multū. Mirele meu Toma Heath, unū sērmanū medicū comună, dela pășirea sa pre cariera publică nu a pututū adună nici atâta avere, cu câtă sē-și potă susținē în modū cuveninciosū familia în tēmpū ce parcă tôte erau conjurate asupra-i. Eu într'acea mă îngrijam sē câștigū o sumă câtū de modestă, din care causă am suplicatū după acestū postū. Mirele meu nu scia nimicū despre acēsta, epistolele sale erau adresate tot-dēuna mamei mele. Ultimele sale scrisori m'au pētrunsū neplăcutū prin conținutulă lorū. Din tôte nu-mi destăinuia nimicū, atātū era totū că la convenire mi le va descoperi tôte. Acum de multū nu-mi mai seria — ceea-ce imi causa mare nelinisce.

Nelinisceea imi dispărea când mă aflam în cerculă Angeliceii.

Hill, sau mai bine Allen fū înrolată în despărțământulă meu; la prima preāmbulare vēdū pe Simson.

Îndată am esperiatu ceva cunoscință între aceste două femei, în continuu se priviau împrumutată, ca și cum s'ar teme una de alta.

Acésta întemplare îmi potență curiositatea.

Pre Allen o sciam de o hôtă vestită, ea se dîcu așa, era ajunsă la unu gradū de perfectiune în asta meseriă. De unde cunoscea Simsonu pe acésta femeia stricată? O enigmă ce-mi propusei a o deslegă cu ori-ce prețu. Deveniî atentă la tôte mișcările lor.

După cele enarate cam 3, 4, țile fui martoră la punerea unui petecu de hârtie în cheia uși Angeliceii de cătră Allen. Nu eram neglijentă. Am mersu repede acolo făcându a ajunge peteculū de papirū în posesiunea mea. Mărturisescu, că asta nu o am făcutu din cauza strictetei, ce trebuia să mă caracterizeze ca temnițeră, ci curiositatea, carea e o însușire nedespărțită de sexulū nostru: voiam a sci cu ori-ce prețu legătura dintre ele. De pre ședula bogată în erori ortografice cu greu am descifratu următoarele: „Recunoscū, că te-am vătēmatū, dar iartă-mē te rogū. Îmi pare fōrte rēu de fapta mea, sum o creaturā miserabilă. Ea m'a rugatū să facū; nu o am făcutu dela mine, m'a amenințatū, de nu o făceam o pățiam. Iartă-mē. Sara Allen.

Asta scrisore neînțelēsă îmi mări și mai multu curiositatea. În ce relațiuni potū fi aste două femei? Aceea e sigurū, că s'au cunoscutū una pre alta, căci Allen amintese a fi vătēmatū pre Angela. Între ele a lucratū și o a treia mână, carea a jucatū rolulū de frunte. Ce secretū e aici?

Frumōsa și plăcuta Simson mă interesa multū. Ar fi bine dōră a le aduce înainte pre amēndōue. Dar nu! aceea nu e consultū, așa nu voiu aflā nimicū. Angela iarăși m'ar rugā, să nu-i reamintescū tristulū trecutū, și rezultatulū ar fi, că ar trebui să cedezū. Va fi mai bine să punū sub interogatorū pre Allen.

Luându a mână ședula, chieimai înainte-mi pre Allen, ea se o întrebū, că ce a voitū cu peteculū de papirū.

— Allen așa curându caiei legile, — o întrebar.

Căđū la pāmēntū. „Nu pedepsi pre Angela cocōnă, — îmi țise în tonū rugătorū — ea e de totū nevinovată, am păcătuitū multū în contra ei, eu sum causa, că ea petrece acum aici. Acea epistolă din cuvēntū în cuvēntū conține purulū adevēru.

— Și ce adevēru? — o întrebai privindū-o dreptū în ochi.

— Aceea, că nevinovată a fostū tārītă aici, nevinovată ca mielulū de ađi născutū, în viață-i nu a luatū nimicū de a altuia, — te asigurū cocōnă, nici prin minte nu i-a trecutū așa ceva vr'odată.

Nevinovată! Cuvintele Sarei Allen îmi pētrunseră inima. Nevinovată; și totuși e tārītă aici împreună cu atătea femei stricate. Înfiōrătorū!

— Eram în servițu la aceeași familiă — reîncepū Allen — ea crescătore, eu servitōre de rēndū, cum am ajunsū eu acolo nu mă întrebā, căci nu-ți spunū. Angeliceii acolo de locū nu-i mergea bine, căci stăpānulū o privia prea blāndū, iar dōmna se făcū jalusă. Până într'unū timpū a suferitū, dar când nu mai putū, abđise de servițu. Mai avea a sedē două țile. Ar fi pututū merge cu buna, dar dōmna din întemplare, ori pōte cu propusū își lāsā juvaerele afară, din carū eu am luatū o frumōsă catenă de aurū.

— Așa dară tu ești hoțulū — îi țisei aspru.

— Nici decum — reîncepū — barēm de-ași fi avutū concediu în acea Duminecă a eși; — dar neavēndū, aveam de gāndū a eși sēra, — ce de s'ar fi întemplatū, tōte arū fi mersū în ordine, căci o a-și fi pusū la locū, dar vulpea de stăpānă a datū de veste, amenințāndū-mē că mă va denunțā poliției.

— Și pentru-ce te-a iertatū? — o întrebai eu.

— Căci repede-i plesni prin minte altū gāndū. A voitū a învinovăți pre acea damă blāndă, pre carea totdenna o privia cu ochi rēi, — . . . oh! barēm de nu o ascultam; dar mă amenințā, diavolulū îmi luā mințile.

— Acum pricepū — țisei eu — te-a iertatū cu condițiunea, a recunōsce furtulū Angeliceii.

— Da, cocōnă, pe lāngă catenă îmi pusē în mână și o pāreche de juvaere, și amēndōue. le vērū în sieriulū D-rei Angela. Eu miserabila am mărturisitū contra ingerulū nevinovatū, ca să mă scapū pre mine din lațū. Pre asta jorū și înainte a sută de martori.

Că a vorbitū dreptū nu puteam dubitā, acea linișce resignată, palida față și espresiunea tristă a Angeliceii, tōte tradau paciința, cu care își suporta sōrtea. Aste pōte a mișcatū și inima Sarei, carea se vede, deși era hôtă de profesiune, — i-a rēmasū în inimă ceva urmă a dreptăței.

Acum ce era să facū? Dătorința îmi dicta, ea să arētū casulū numai decātū la loculū sēu. Înainte de a mă hotări însē la asta, involuntarū m'a atrasū chilia Angeliceii. Mānile îmi tremurau. De abia am deschisū ușa. Rāpede am comunicatū cu dēnsa rezultatulū comunicărilorū mele.

O paliditate profundă îi acoperia față, iar pre buze i-se arētā unū zimbetū amarū. O am îmbrățōșatū și sērutatū lungū.

— Sērmană meluță! Tu jertfā suferindă, nu te îngriji, nevinovăția țis'a vēditū, aceea va fi desvālītă înainte lumei, nu te teme, eu voiu mișcā tōtā pētra, ea bunu-ți renume se-și revinā în calea sa.

— Nu, nu! țise suspināndū Angelica ținēndū-și mānile încrucișate, să nu faci nimicū, nici unū pasū, eu aici nu am nici unū necasū, nu potū spune cātū am suferitū . . . Rușine! Tribunalulū, acei omeni,

acea acasă înfricoșată . . . dar judecata înfiorătoare! . . .
Mă e mai bine aici. Celu puțin aceia nu mă mai privesc, nu mă mai desprețuesc.

Înzădar îmi fu totă încercarea. Nu o putui capacitate, că numele bun i-se poate restitui. Ea îmi dicea: „Aici nu am nici o supărare, fă să rămân aici.“ Am schimbat apoi conversarea cu altu obiect. Ce va face dacă va fi liberată, o am întrebat că cugețat-a ce mod de traiu își va alege. I-am adus aminte de bucuria, ce va simți la întâlnire cu ai sâr.

Cu zimbetu-i amar îmi disese, că va intra unde va în servițu, va merge departe, unde nimeni nu-i va scii trecutul întunecos. De altă parte făceam totul, ca să-i aduc lucrurile în ordine. Repede am făcut înștiințare la superiori. Allen a fost ascultată și, deși mărturisirea unei arestante cu unu renume petat nu prea ajută mult, totuși dintre superiori mulți erau convinși de nevinovăția sârmanei fetițe.

IV.

Trecu unu jumătate de an, când în înțelesul legilor arestanta cu purtarea bună putea corespunde cu ai sâr; iar în timp de trei luni odată putea primi vizite. Ore Angelica folosi-se va de acestu drept. Are ea ore consăngent, cu cari se stee în corespondință și cari să o viziteze.

În o zi sosi o epistolă cu adresa ei. Mi-ar fi plăcut să i-o predau eu, — numai cât chiar atunci aveam alte afaceri. Avându concessiune pre 24 ore am mers acasă, ca să-mi pun lucrurile în ordine, căci mirele mă încunoscință, că în curându are a mă vizita în Londra, unde era locuința noastră. De multu nu ne revădurăm, și deși nu ne era defiptă ziua cununiei, — totuși asta împregiurare îmi causă plăcere, avându a mă întâlni cu alesul inimei mele. Din epistolă-i am conchis, că numai 2 zile poate petrece în Londra, iar de motivu la tôte punea . . . înprejurările . . .

Îndată după sosirea de acasă am cercetat pre Angela. Era tristă ca totdeauna. Epistola primită în locu de a-i procură bucuria, mai tare o măhni.

— Dora ceva veste tristă e conținutul epistolei primite? — o întrebai eu cu compătimire.

— O! ba din contră foarte bună, — răspuns în timp ce erupse în plânsu amar, — numai cât nu de acasă, căci eu nu am „acasă“.

— Nu plânge copilă mea, — măngăiam pe biata orfană, — decă nu ai „acasă“ în altu loc, te asigur, că ai la mine.

Nu-mi puteam închipui cauza simpatiei mele cătră biata orfană. Frăgedimea, ce o manifestam cătră dânsa, mi-o răsplătea cu o alipire nespasă; dar când i-am amintit de casa mea, își clătină capul său de o frumșeță maiestică, făcându cu el unu semn nega-

tiv; iar zimbetu-i amar, ce întru atâta îi caracteriza fața-i blândă, — iarăși i-se arăta pre buze.

Toma iară-mi scrisese. Totu cuprinsul epistolei să învârtia pe lângă sosirea sa. Răpede îmi cerui concediu spre a conveni cu el. Secretul meu m'am decisu a-lu comunica cu Angela. Modesta sumă, ce o am câștigat, prevedeam, că îmi va servi spre lauda lui.

Dar întâmplarea a datu lucrurilor altu mersu.

Mă pregăteam să iesu, când portariul anunță o vizită a Angelicei. M'am grăbitu, ca eu să duc asta veste micii mele favorite.

— Te găta, ficamea, și-aositu unu ospe, — îi disese eu.

Să făcu albă ca păretele, și numai rădimită de brațulu meu putu merge până în chilia de vizită. Pe vizitatori îi desparte de arestanți unu gardu de feru, și numai prin acesta potu vorbi timp de 20 minute. Directora sta în o anumită depărtare după o perdea, în o așa pusățiune, ca să potă privi pre amândoi pentru eventuala vătămăre a legilor.

Vizitatorul Angelicei era dejă în sală, când noi intrarăm. Perdeua puțin era trasă de o lature. Cine mi-ar pute descrie surprinderea, când în ospele Angelicei recunoscu pre mirele meu? Era Toma Heath.

Sunt uuele momente, cari nu să potă descrie. Cum a-și descrie și eu bucuria, surprinderea mea? Nici că mă încercu. Ne mai putendu-mă domina, am deschis ușa, și eram în brațele Tomei.

Surprinsu să dete înapoi, mă privia fricosu. Mă cugeta a face și eu parte din arestante. „Anuț! și tu aici?“ mă întrebă în mirarea sa.

Angela, ca și cum ar dormită, cu ochii holbați privia acestu spectacol enigmaticu.

Câteva minute și totul fu deslegat. Acesta era înprejurarea fatală, de atâtea ori amintită de Toma în epistolele sale, carea dicea că o comunică numai cu mine. Angela era soră vitregă a Tomei, fca mamei lui din a doua căsătorie. Numai acum îmi venia aminte de mica Angela, pe carea Toma o amintia atatu de desu. Până acum numai atâta sciam despre dânsa, că din cauza miseriei familiare, își câștigă pânea cu mânil proprii.

Cele douăzeci minute au fost mai scurte ca altădată una. Angela ne adus aminte de datorința noastră. Toma îmbrășșându-ne pe amândou își luă adio. Amândou plângeam. N'am crețut nici când câtă măngăere potu conțene lacrimile. Și acum, când scriu aceste orduri ochii îmi sunt udați, — dar asta îmi dă putere.

Dar avându a juca unu rol activu în acesta narațiune, sântu, că puterea femească nu e în stare la așa ceva. Am comunicat cu Toma spusle Sarei Allen. Fratele era prea convinsu de nevinovăția so-

rorei. Elu era deja hotărîtu a face totul pentru recăştigarea libertăţii sororii sale. În lăcaşul mamei făceamă planuri.

Într'aceea prevedinţa ne ajută. Înainte de a începe paşii legali, nodulu gordianu se deslegă prin o mörte. Acea stăpăna, pe carea jalusia o îndemnă a nimicii viitoriulu Angelicei, — căđu în unu morbü greu. Puşinu înainte de mörte recunoscü la ce o condusë demonulu dorului de rësbunare. Descoperindu-şii pëcatulu înaintea lumii, mai uşorü s'a pututu despărşii de viëtä.

Angelica işi recăştigă onörea şii libertatea; dar umoru-i bländu dispärü pe veci. Şii ce e dreptü, ce pöte vindecă acea suferinşä, ce a înduratu în fiinşä-i nevinovată? Nimicü, nimicü nu pöte deläturä de pre buze-i acelu zimbetü amarü. Nu esistă unü atare balsamü, care se vindece rana pururea sängerändä a unei inimii atätü de nobile, acea ranä merge şii în mor-mëntü.

Măriöra la domniä.

I.

*Së fu şii eu dömnä mare
Mi-o spusü „strîmba de spinare“
Cänd cu cărşile mē-a datü —
Haidä darä së lasü gândulu
Së lasü lucrulu, sufle-lü vëntulu,
Şë mē ducü acum îndat'!*

*Ea pornesce pe portişä
Şii de-acolo pe ulişä —
Atä cätträ alü terii drumü. —
N'are grişä de nimicä
Fricä'i-e? — ba nu i fricä!
Ce se va 'ntëmplä acum?!*

*Mama-i venia dela mörä
Sub unü sacü — şii sta së mörä
Cä-lü aducea gäşäindü —
Si se uitä şii o vede
Ba cä nicü nu-i vine-a crede
Cänd o vede alergändü.*

*— Märiöra, scumpä fatä,
Alü meu dorü şii dragü te batä
Unde mergi üşa gräbitä?
Spulberatä, desbräcatä,
Nechititä, negütatä,
Fata mamii, ce ispitä?!*

*— Nu te 'ntrebü ce'më stai în cale?
Veşii de trëba dumnitale,*

*Unde mergü mai sciu şii eu:
M'am urütü ca fata mare,
Së fu dömnä-mi place tare
Şii te lasü cu Dumneşeu!*

*— Auşii fatä, scumpä fatä,
Dörä nu eşii färmeecatä,
Ce te-ai pusü a aiuri?
Veşii de lucrä — spalä vasä
Şii te'nveşä, a şine casä,
Cä altcum nu poşii trüi!*

*— Ce se'nveşü, dör' sciu eu bine
Numai de-aşii avé cu cine
Patru case, mese cincü,
Dar cänd nu vinü peşitorü
Şii mē 'ncungiurä feciorü
Ce vrëii mamä së mai şicü?*

*Iat'o merge, arşii foculu
Dacä-şii mändä ea noroculu,
Apoi cui së te boceşii?!
— Lasä numai corcotinä
Fatä slabä şii neghinä
Cä ai tu së te cäescü!*

*— Pentru-ce o scumpä mamä
Pentruce astä dojanä
Dacä-altfelü nu potü trüi?
Më ducü şii eu la cetate
Colo pe la curşii înalte
Së mē'nveşü a më domni
Cä şii elü s'o dusü nãrodü
Ca şii orbulü de pe podü
Ci-cä-acuma s'a domnitü:
Straja-mesterü la compane
Preste-o sutä de cätane
Ci-cä-o fi 'n curund numitü.*

*Eu cuminte şii dedatä
A cöce şii turtä 'n vaträ,
Ce socoşii cä o s'ajungü?
Mare dömnä, ba cräesä,
Care şede dupä mäsä.
Şii de ce së nu me ducü?*

II.

*La cetate, oh, minune
Cum nu mai vëşuse 'n lume
Şii-apoi cascä gura ständü,
Së uitä la curşii înalte
Şii la mändrele palate:
S'aiübä şii ea-aşa dorindü.*

*— Cine eşii, din care parte,
Ce başii aici cele strade?*

Unu argatü o întrebă, —
 „Ori dör cauți ȕiua albă
 Sau pe Dochia — vechia babă,
 Spune ce vrei dumniata?!¹⁴

Ce me 'ntrebü? — Dör lumea scie,
 Că p'aicea e domnie
 Și eu vrëu sã mã domnescü
 Îmbrăcată cu dantele
 Cu brău mândru strânsü pe șele
 Lume albă sã trăsescü!

— Bine dară haid cu mine
 Sã te 'nvești a domni bine
 N'ai hăbar strade sã bați!
 Și pornescü pe trotuare
 Strade lungi, grozavă cale —
 La casa de alienați!

— Uite fată! ia castelulü,
 Ȑise, trăgëndü clopoșelulü —
 Ai sã 'nvești a se domni
 Dar te pörtă și ascultă
 Tacă-ți gura și fii mută,
 Că altcum o vei păți!

III.

— Ai dureri de capü ascultă? —
 Poți vorbi? — s'au dör ești mută?
 Doctorulü o întreba. —
 Ce te dore, — sau nemică?
 S'au dör te-ai smintitü de frică?
 Ia'n spune copila mea!

Ea din mână la semne face
 Dar din gură tace, tace,
 Și nemică nu ȕicea.
 — O sërmana de fetiță
 Ce mai mândră porumbiță —
 De sub limbă i-omü tăiá!

Biata fată sã smuncesce,
 Ba sã strëmbă, se schîncesce
 . . . Ce sã-i facă o-au legatü

— Mie nu-mã trebe domnie
 Fie-a dracului sã fie
 Și cu celü ce o-a lăsatü!

Așa Mărióra sbieră
 Ca și muscată de fiéră
 De sã spariä toți de ea, —
 — Dapoi ce-ți e dar copilă?
 Vorbi poți, ore ce silă
 Ce cusurü dar vei avé!

— Nu mai am nemicü acuma
 Dömnă-am fostü ca nice una
 Sã ferescă Dumneȕeu
 Sã n'ajungă la domnie
 Pänd-i lumea și vecie
 Nice nãmtü de nãmtü meu!

Ioanü Rodina.

Din caracterele lui La Bruyere.

Comunicate în românesce de I. Barițiu.

(Urmare).

A dărui e o acțiune, nu de a suferi prin bine-
 facerile sale, nici a cedă importunătăței sau necesităței
 celorü ee ne cerü.

—x—

Dacă amü dăruițü ceva celui pe care l'amü iu-
 bitü, ori-ce s'ar întëmplă, nu mai e ocaziune, în care
 trebuie sã eugetămü la binefacerile nöstre.

—x—

S'a ȕisü în latinesce, că costă mai puținü a urü
 decâtü a iubi, sau dacă voimü mai bucurosü, că ami-
 cia e mai grea decâtü ura: e adevëratü, că cineva e
 dispensatü a dărui pre inimizii sãr; dar ore rësbuna-
 rea nu costă ea nimicü? sau dacă e dulce și lucru fi-
 rescü a face rëu celui pe care-lü urimü, fi-va ore mai
 puținü de a face bine celui, pe care-lü iubimü? nu e
 ore durü și penibilü de a nu-lü putea face?

—x—

E o plăcere sã întëlnesci ochii aceluia pe care
 tocmăi l'ai dăruițü.

—x—

Nu sciu dacă o binefacere cade asupra unui in-
 gratü și deei asupra unui nedemnü, nu-și schimbă
 numirea și dacă mai merită recunoscință.

—x—

Liberalitatea consistă mai puținü în a da destulü,
 decâtü în a da la timpü.

—x—

Esperiența confirmă, că slăbiciunea sãu indul-
 gența pentru sine și brutalitatea pentru ceilalți nu e
 decâtü unulü și acelașü viciu.

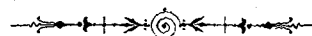
—x—

Unü omü durü la lucru și la nãcazü, inesorabilü
 față cu sine însuși, nu e indulgentü față cu ceilalți,
 decâtü prin unü excesü de rațiune.

—x—

Omenit sã întälnescü, sã învită, își oferü casa,
 masa, bunurile și serviciile lorü; nimicü nu costă atâtü
 ca a-și ținë cuvëntulü datü.

(Vorü urmá.)

Diverse.

Sciri literari.

Au eșitu de sub tiparū:

George Barițu, 12/24 Maiu 1812—1892. Foi comemorative la sêrbarea din 12/24 Maiu 1892 de Dr. Corneliu Diaconovich. Formatū 8° de 89 pag. Prețulu 89 cr.

Dicționarū latinū-romānū, culesū după cei mai bunī autori, de Demetriu I. Popilianū, licențiatū în litere și filosofīă, profesorū de limba romānă și latină la liceulū Carolū I. din Craiova. Formatū mare 8° 544 pagine. Prețulu 8 lei n. și se pôte procurā dela tipo-litografia națională „Ralianū și Ignatū Samitea“ din Craiova.

Replica junimei academice din Ungaria și Transilvania. Acēstā lucrare voluminosă și interesantă s'a răspânditū în tôte părțile monarchiei nōstre și în străinătate. Presa se ocupā de ea cu unū viu interesū.

Festivitate bisericească în Șișesci. Astādī se inaugurezā în biserica gr. cat. din Șișeșei unā mărețū monumentū întru onōrea *Preacuratei Feciōre Maria*. Programulū este: pregătire prin esercițī pie de 3 zile premergătore, mărturisire, cuminecare și procesiunī religiose. Apoi inaugurarea monumentului, liturgie, cuvântare ocașională și încununarea monumintelorū lui Piu IX și Atanasiu Anghelū. În fine prāndū comunū, disertățiuinī, declamări, cântări și sêra petrecere de vērā în folosulū bisericeii.

Procesū de presă. Redactorulū responsabilū alū Tribunei în 11 n. c. a fostū citatū la judele de instrucție alū tribunalului din Sibiu, comunicāndu-i-se că s'a intentatū procesū de pressă pentru articolulū „Cu aceleași arme“, publicatū în „Tribuna“ Nr. 61 a. c. D-lū redactorū a luatū asupra-și răspunderea pentru numărulū încriminatū.

Scire diaristică. „Gazeta Economului“ din Șiria n'a fostū oprită de auctoritatea publică, ci însuși redactorulū a sistat'ō.

Liniī ferate nōue. Ministrulū ung. de comerțiu a acordatū contelui Ioanū Nemeșū concesiunea pentru costruirea unei liniī ferate dela Sighetulū Marmației până la Cârlibaba, apoi dela Bistrițā peste Borgo-Prundū până la granița Bucovinei.

Colera grasēzā încă în Rusia cu deosebire în regiunea Donului. Asemenea a isbucnitū epidemia și în Taurida.

Medicamentū contra colerei. D-lū A. Semaca din Rancea în Bucovina serie „Gazetei Bucovinei“: „Celū mai bunū și mai sigurū medicamentū în

contra colerei e o buruiană, ce se află aprōpe de Dominic în dosulū residenței din Cernăuț și se numesce *radix tormentilla* (Siebenfingerkraut). Sē se iee numai rădēcina dela acēsta plântă și sē se umple bine cu ea o garafă de ori-ce mărime și dēsupra sē se tōrne spirtū de vinū atātū câtū va încāpē în garafa cu rădēcina. Garafa trebuie apoi ermeticū astupată, pusā la sōre unde pōte sē stee câtū de multū, și doftoria e gata. Fie bolnavulū de colerā câtū de seriosū, dāndu-i sau turnāndu-i unū pāhārelū de rachiū din acēstā medicină, elū rēmāne în viēțā. Rădēcina susnumitā se află și în spițerilū, acēst ac insē vechiā și în altā climă crescutā și astfelū nu are efectū sigurū. Eu și părințī mei amū vindecatū pe fie-care bolnavū de holerā cu recepta de mai susū.“

Pentru actualulū timpū de colerā e bine a amestecā în apa de bētū acidū de lāmāie. La o litrā de apă e destulū unū gramū de acēstū acidū.

Tinerimea economilorū romāni din Bistrițā aranjēzā ađī de sêrā *representațiune teatrală* împreunată cu *jocū* în salonulū de sticlă alui Csallner de pe promenadă. Se va representā: „*Arvinte și Pepelea*“, vodevilū într'unū actū de Vasile Alexandri și „*Mirésa dracului*“, comedie-ferie într'unū actū de G. Baronzi. La urma acestora se va predā prin doi tineri dialogulū „*Tatālū și Fiulū*.“ Venitulū curatū este destinatū spre scopū filantropicū. Suprasolvirile marinimōse se vorū cuitā publice.

Logodnă. In 20 Augustū n. c. d-lū *George Matheiu*, factorulū tipografiei Orendi din locū și-a încredințatū de fițōrea soțīā pe d-șōra *Louise Schuster*. Felicitările nōstre!

Deslegarea logogrifului din Nr. 14 a fōiei nōstre e următōrea:

CARPAȚI
UNIRE
NANTES
UNDE
NUMITOR
APNINI
DRONTHEIEM
ENEA
MARSEILLE
IUPITER
ROMEO
TURC
HERACLE
UHLAND

Cetirea inițialelorū de susū în josū dā: *Cumina de mirthū*, iar a finalelorū de josū în susū: *decorea miresei*.

Bine o a deslegatū d-șōra Valeria Popū din Borgo-Tiha și d-lū Alexandru Oct. Suciū din Bistrițā.

Premiulū Pa dobēnditū d-șōra Valeria Popū.

POSTA REDACȚIUNEL.
In memoria Ilustrului. . . Nu se pōte publica.